

Vestfjarðastofa

Alþingi, atvinnuveganefnd
Umsagnargátt Alþingis

Ísafirði 17. apríl 2026

Umsögn frumvarp til laga um Stofnun atvinnuveganna, mál 568, 157. löggjafarþing

Þökkun er beiðni atvinnunefndar til Fjórðungssambands Vestfirðinga um umsögn að frumvarpi til laga um Stofnun atvinnuveganna mál 568 og veittan frest til að skila umsögn.

Fyrri afstaða og árétting.

Í fyrri umsögnum í Samráðsgátt hafa Vestfjarðastofa og Fjórðungssamband Vestfirðinga lýst andstöðu við þá vegferð að færa verkefni matvælaeftirlits¹ frá heilbrigðisnefndum sveitarfélaga. Hið sama á við frumvarp umhverfis- orku og loftlagsráðherra varðandi verkefni heilbrigðisnefnda er varða hollustuvernd og eftirlit².

Starfshópar stjórnvalda hafa ítrekað að gera yrði breytingar á núverandi kerfi m.a. bent á ábendingar frá ESA. Leiðin sé að efla miðlæga stjórnsýslu að hálfu ríkisins fremur en að efla starfsemi sveitarfélaganna á framangreindum sviðum. Það er miður og gegn stefnumörkun stjórnvalda um eflingu opinberrar starfsemi um land allt. Þar sem nýta má tækifæri til að byggja upp starfssemina á þekkingu og sérstöðu atvinnulífs í hverjum landshluta og draga á sama hátt úr umfangi starfsemi miðlægra stofnana en efla á héraðsvísu.

Stofnun atvinnuveganna

Markmið frumvarps um Stofnun atvinnuveganna eru hinsvegar ljós og sama stefna og áður hefur verið lögð fram um að flytja verkefni matvælaeftirlits til nýrrar stofnunar. Beinist því umsögn að þeim markmiðum til að koma að sjónarmiðum í þeim efnunum.

Ítrekuð er fyrri afstaða til málsins og Atvinnuveganefnd hvött til að ræða þá afstöðu sem er í takti við afstöðu fjölda annarra aðila, samanber fjölda umsagna í Samráðsgátt sem mæla gegn því að færa störf heilbrigðisnefnda til nýrrar stofnunar.

---

¹ <https://island.is/samradsgatt/mal/4178> málsnr 58

² <https://island.is/samradsgatt/mal/4150> málsnr 79

A. Starfsöryggi og starfskjör starfsmanna Heilbrigðisnefndar Vestfjarða.

Gerð er krafa um að starfsmönnum Heilbrigðisnefndar Vestfjarða í standi jafnt í tryggingu réttinda og starfsreynslu og starfsmenn Fiskistofu og Matvælaeftirlits.

Störf þeirra þriggja starfsmanna vinna þvert á verkefni heilbrigðiseftirlits Vestfjarða og öll sinna þau eftirliti einnig sá sem sinnir framkvæmdastjórn. Sá hluti sem snýr að matvælaeftirliti er því ekki sem aðgreint stöðugildi eða hluti stöðugildis. Bráðabrigðaákvæði (2. mgr) frumvarpsins um að flytja 20 stöðugildi er því sniðið að stærri heilbrigðisnefndum þar sem starfsmenn eru sérhæfðum stöðugildum. Starfsmenn smærri heilbrigðisnefnda standa því verr að vígi að falla að kröfum bráðabrigðaákvæðis.

Beint er til atvinnuveganefnda taka til umfjöllunar að staða starfsmanna heilbrigðisnefnda er mismunandi. Varað er við því að sé þeim ekki tryggð viðundandi staða í nýrri stofnun, má þá fastlega gera ráð fyrir að þeir leyti til annarra starfa og þar með tapist dýrmæt þekking og mögulegt þjónusturof.

B. Fresta gildistöku laga um Stofnun atvinnuveganna

Með tillit til umfang málsins og hve seint það kemur fram í Samráðsgátt og til Alþingis þá megi efast um að raunhæft sé að gildistaka laganna hafi viðmið við 1. janúar 2027.

Ber þá að mótmæla því að gögn er varða samhæfingu málefnasvið og skipulag nýrrar stofnunar séu lögð fram fyrir atvinnuveganefnd og þannig opinberuð hagaðilum tveim dögum fyrir veittan umsagnarfrest. Framsetning gefur til kynna að málið er unnið hratt og ekki hafi gefist tími til samráðs og yfirllesturs. Hér er vísað til að í skýrslu Expectus (glæra 15) eru starfsmenn Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða sagðir tveir sem komi að matvælaeftirliti, en eins og fyrr hefur sagt deilist það á þrjá starfsmenn en ef það er lagt saman myndi það telja starf fyrir einn starfsmann.

Lagt er til að gildistöku laganna verði frestað og tími nýttur til sveitarfélög og aðra hagaðila uppbygging nýrrar stofnunar og gildistaka verði um mitt ár 2027. Til vara verði frumvarpi breytt og heimilt verði að ráða forstjóra nýrrar stofnunar sem hafi skýrt hlutverk um mótun starfsemi.

Í kjarnann sagt þá getur löggjafinn ekki úthýst til nýs forstjóra um uppbyggingu starfsemi sem hefur víðtæk áhrif á atvinnulíf í landinu og starfsemi sveitarfélaga.

C. Markmið um öflugar starfstöðva.

Í greinargerð frumvarpsins er ítrekað að stefnt sé að uppbyggingu öflugra starfstöðvar um land alllt, sem er í takti við stefnu stjórnvalda um eflingu opinberrar starfsemi utan höfuðborgarsvæðis. Jákvætt er að þessi markmið séu ítrekuð en aftur skal vísað til umfjöllunar um hraða málsins að þá lýsir Vestfjarðastofa og Fjórðungssamband áhyggjum af framkvæmd.

Áhyggjur beinast að því að það verði byggð upp starfsemi með fáum eða engum föstum stöðugildum, að um of verði einblínt á störf án staðsetningar. Kostir starfa án staðsetningar er að íbúar innan svæða og eða einstaklingar sem vilja setjast þar að, geta sótt um störf. Ókosturinn hefur reynst vera sá að ákveði einstaklingur að flytja af viðkomandi svæði þá tekur hann starfið með sér. Eins er lýst áhyggjum meginhluti starfa utan höfuðborgarsvæðis varði þjónustu en minna er varðar stjórnun og stefnumörkun. Reynslan sýnir einnig að afstaða forstjóra og eða sviðsstjóra stofnana ræður miklu hvernig starfsemi þróast.

Lagt er til við umhverfis og samgöngunefnd að sett verði lagaákvæði sem segir til um setningu viðmiða varðandi skiptingu starfa eftir staðsetningu, eðli starfs og meðallaun á starfstöðvar eða landshluta.

D. Ný tækifæri

Vestfjarðastofa telur hinsvegar að um leið sé að skapast hér stórt tækifæri, sem felist í að byggja upp öflugar rekstareiningar á grundvelli sameiginlega starfsstöðva Stofnunar atvinnulífsins og Umhverfis- og orkustofnunar. Hér myndu stofnanir vinna saman að verkefnum á sviði umhverfis, hollustu og matvælaeftirlits, allt verkefni er sem tengjast Vestfirðum þ.e. snerta lagareldi, sjávarútvegi og annarri matvælaframleiðslu og taka einnig til sín verkefni sem heilbrigðisnefndir sveitarfélaga hafa sinnt.

Hugmyndir þessa efnis hafa komið fram í umsögnum Vestfjarðastofu og Fjórðungssambands um lagaramma og stefnumörkun lagareldis á síðustu árum. Þar voru stjórnvöld hvött til að nýta tækifæri sem ný atvinnugrein sem stunduð er að meginhluta utan höfuðborgarsvæðis, að aukin starfsemi hins opinbera tengt þessari atvinnugrein, verði byggð upp á þeim landssvæðum. Vísað er einnig til markmiða í áætlunum stjórnvalda svo sem í Bygðaaætlun og málefnum sveitarfélaga, um eflingu byggðar um land allt, meðal annars með beinum aðgerðum með uppbyggingu starfsstöðva og fjölgun stöðugilda á vegum stjórnvalda. Ný atvinnustefna ríkisstjórnar hefur einnig sambærileg markmið.

Vestfjarðastofa

Telja verður að mennta og rannsóknarumhverfi á Vestfjörðum yrði síðan góður bakhjarl fyrir starfsmenn þessara stofnana og samlegðaráhrif augljós. Hér er vísað til að Menntaskólinn á Ísafirði og Háskólasetur Vestfjarða hafa undirbúið námsbrautir á sviði fiskeldis með fyrirmynd frá Noregi og víðar. Þar sem fjármögnun er að stórum hluta fengin með svokölluðum kennslukvíum eða eldishlutdeild sem nýtt er til kennslu og sala afurða til fjármögnunar kennslu og rannsókna. (Þessari hugmyndi hefur þegar verið beint til atvinnuveganefndar í umfjöllun um frumvarp um Lagareldi).

Starfsemi og þekkingaruppbygging í Rannsóknarsetri Háskóla Íslands í Bolungarvík fellur hér einnig að, en þar stundaðar grunnrannsóknir og hagnýtar rannsóknir á lífríki sjávar með áherslu á nærsjó og strandsvæði og nýtingu sjávarafurða. Að lokum er það starfsemi Náttúrustofu Vestfjarða sem hefur þekkingu á sviði botndýra, heimskauta líffræði auk vöktunarverkefna.

Það ætti einnig að auðvelda framkvæmd að starfsmenn MAST og Fiskistofu eru staðsettir í sambýli með öðrum stofnunum á Ísafirði (m.a. Hafrannsóknastofnun, Veðurstofu og MATÍS) og á Patreksfirði í Vatneyrarbúð. Á þessum starfsstöðvum er áhugi og metnaður fyrir samstarfi og þróun rannsóknarverkefna auk uppbyggingar faglegs eftirlits. Á Hólmavík er einnig samstarf og sambýli stofnana sem er aðlaðandi fyrir nýjar stofnanir að setja upp starfsstöð.

Horft á framangreint í samhengi þá yrði Stofnunn atvinnuveganna og Umhverfis og orkustofnun með góðan grunn til að byggja upp aðlaðandi starfsemi sem verði blanda af föstum stöðugildum og störfum án staðsetningar. Fjarlægð og tímasparnaður við þjónustu og eftirlit yrði áfram ásættanlegt, þekking á nærsvæði verður áfram til staðar og eflist, þær verða hluti af öflugri þekkingar og rannsóknarumhverfi. Í sértækum atburðum eða ytra eftirliti geta sérfræðingar utan svæðis haft þá aðgengi að starfsstöðvum á Vestfjörðum.

Því eru ítrekaðar áhyggjur af því hve hratt erunnið að sameiningu og sú að starfsemi festist nýrra stofnana festist í ákveðnu fari sem erfitt er að breyta.

Beint er til atvinnuveganefndar að setja fram álit á þetta tækifæri á Vestfjörðum og ítrekað að löggjafinn geti ekki úthýst til nýs forstjóra um uppbyggingu starfsemi sem hefur víðtæk áhrif á atvinnulíf í landinu og starfsemi sveitarfélaga.

Annað.

Vakin er athygli á að í greinargerð frumvarpsins er tilvísun í umsagnir aðila í Samráðsgátt, sem ýja að spillingu í núverandi kerfi, nánar tiltekið.

bls 29 Með breytingunni verði minni hættu á svokölluðu kunningjaeftirliti sem gjarnt er að myndist við mikla nálægð.

Vísað er til umfjöllunar Landsambands smábátæigenda, Samtaka ferðþjónustu, Viðskiptaráð og Samtaka verslunar og þjónustu. Við stutta yfirferð á umsögnum þessara aðila þá er þessa beinu tilvitnun einungis að finna í umsögn Landsambands smábátæigenda³.

Lagt er hér til að þessi tilvitnun verði felld út úr greinargerð frumvarpsins eða atvinnuveganefnd kalli eftir afstöðu atvinnuvegaráðherra til þessa atriðis og röksemdum að birta þessa tilvitnun, sem varðar alla þá sem sinna eftirliti í dag á vegum Matvælastofnunar, Fiskistofu og heilbrigðisnefnda.

Vestfjarðastofa og Fjórðungssamband Vestfirðinga lýsa sig síðan reiðubúin að koma á fund atvinnuveganefndar til að fjalla nánar um efni þessa frumvarps.

f.h. Fjórðungssambands Vestfirðinga

Aðalsteinn Óskarsson, sviðsstjóri

---

³ <https://samradapi.island.is/api/Documents/46b6c981-6a0e-f111-9bd5-005056bcce7e>